

MUSIK PÅ FÆRØERNE

EN KULTUR I BRYDNINGSTID

Modspil

-de store ørers musiktidsskrift

Nr. 38 Januar-marts 1988

Rhodos

Indhold

årgang 9, nr. 38, januar - marts 1988
særudgivelse om Musik på Færøerne

Leder: Musik på Færøerne – en kultur i brydningstid	3
Verden som en ø i havet. <i>Gunnar Hoydal</i>	5
Folkelighed i en ny tid. <i>Frits Johannesen</i>	11
Norðurlandahúsið í Føroyum. <i>Hanne Tofte Jespersen</i>	15
»Forandringen er sket i min tid« – interview med Martin Tórgarð	16
Færøsk melodibog på vej	18
Udefra – interview med Annika Hoydal	21
Brikker til en færøsk populærmusik-historie. <i>Robert Mc. Birnie</i>	24
Den rytmiske musiks vilkår. <i>Petur Mohr Reinert</i>	27
Jazzfestivalen i Tórshavn 1987	32
Færøerne gør amatøreren professionel. <i>Kristian Blak</i>	34
Hvornår begynder det? <i>Karsten Vogel</i>	36
Fra studiet – interview med Jóhannus á Rógvu Joensen	38
Ny musik. <i>Sunleif Rasmussen</i>	41
Kristian Blaks musikalske univers. <i>Kjeld Frandsen</i>	44
Musikpædagogik i en brydningstid. <i>Hanne Tofte Jespersen</i>	46
Karl Clausen og den færøske korsang – korsatser på vej	52
Kor- og orkesterliv på Færøerne. <i>Bogi Lützen</i>	55
ANMELDELSE Blått – færøsk kormusik på højt niveau. <i>John Høybye</i>	57
FÆRØSK PLADEPRODUKTION	58
Diskografi	60
Bibliografi	63

Denne særudgivelse udsendes med støtte fra Dansk-Færøsk Kulturfond, Ferðamannamiðstøð Føroya (det færøske turistråd), Mentunargrunnur Føroya Løgtings (det færøske Lagtings kulturfond), Nordisk Kulturfond, Tórshavnar Býráð (byrådet i Tórshavn).

redaktion og lay-out: Hanne Tofte Jespersen og Arne Kjær
omslag: Arne Kjær

MODSPIL

- de store ørers
musiktidsskrift

Redaktion:

Marianne Bentsen, Rikke Forchhammer, Hanne Tofte Jespersen (ansvh. for dette nr.), Arne Kjær, Peter Kjærulff, Jens Henrik Koudal, Lars Lindhardt, Ole Nørlyng.

Redaktionen adresse:

MODSPIL
c/o Forlaget Rhodos
Strandgade 36
DK-1401 København K
telefon: 01 54 30 20

Løssalg: kr. 45,- incl. moms og porto.
Øvrige numre kr. 35,-

Abonnement: 9. årgang (nr. 35–38)
kr. 128,- incl. moms og porto.
Abonnenter uden for Danmark ekskl.
22% moms + porto for forsendelse.

Tidligere numre (se også side 61)

Nr. 23–37 kan bestilles hos:
Forlaget Rhodos,
telefon 01 54 30 20,
eller ved at benytte kuponen side 61.

Annoncepriser: 1/1 s. 800 kr.,
2/3 s. 600 kr., 1/2 s. 450 kr.,
1/4 s. 250 kr., 1/3 s. 325 kr.

ISBN: 87 7245 2315 nr. 38 1988
ISSN: 0105-9238
Produktion: RHODOS, København

Musik på Færøerne – en kultur i brydningstid

Sådan formulerede vi temaet for denne særudgivelse af Modspil. Mange færinger kiggede på os og på titlen, smilede lidt og sagde: »brydningstid, javel. Og musik –«, som havde de tilføjet »skulle det nu være interessant?«

Ikke fordi færinger er uvante med udlændinges interesse eller ikke gerne ser sig som genstand for den. Men man føler en berettiget skepsis over for dem, der efter et ophold eller to og dyb fascination af det særegne land udtaler sig skråsikkert om det færøske samfund.

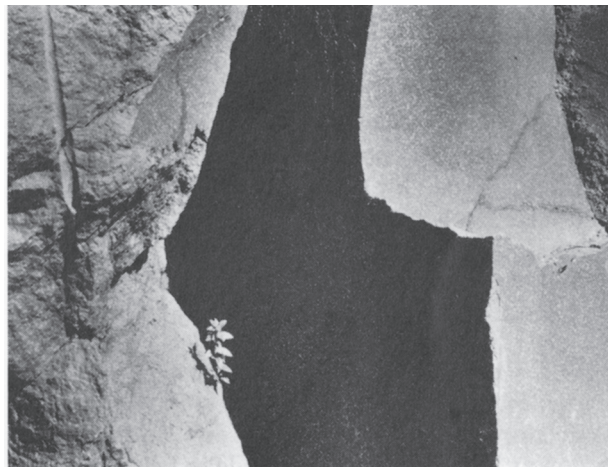
De sidste 30 års samfundsmæssige udvikling på Færøerne har været båret af et utroligt initiativ. Overlevelsessevnen og viljen til forandring kan kun imponere. I de senere år har øerne redet på en velstandsølge, som for en dansker umiskendeligt ligner de glade 60'eres ubekymrighed – her går det godt!

Som udefrakommende har jeg undertiden tænkt: er det mon fordi I kræver oprejsning efter (adskillige) 'hundrede års ensomhed' under vores forkvaklede kolonistyre, eller hvad vil I med den udvikling, I der allerede var så højt udviklede omend i en anden målestok end bilernes, videoernes?

Jo, jeg forstår godt, at I er trætte af at blive mødt med forventninger om at leve i et natur-reservat til gavn for turisten – at det har været et spørgsmål om affolkning eller overlevelse. Og jeg ved også, at I kan selv.

Hvorfor så en særudgivelse af et *dansk* musiktidsskrift om musik på Færøerne i slutningen af 1980'erne?

Vi har på mange måder mistet vor kulturelle iden-

titet. Folkekulturen er kommet på museum, og pædagogerne får til opgave at skabe en sangkultur, hvis vi da ikke vil lade mediefigurerne om at synge for vore børn. Vi har fået en masse valgmuligheder og må skabe en identitet ud fra den situation.

Dele af traditionen er stadig levende hos Jer. I synger tilsyneladende mere end vi gør. Endnu? Og I er i fuld gang med at opbygge et, mange, musikliv – til dels efter mønstre hentet udefra.

Og måske har vi noget at lære hinanden, Jer øboere i det nordatlantiske og os lidt længere mod sydøst. Det er spændende at følge med i, om det vil lykkes for Jer at skabe en syntese, den lykkelige »højere enhed« af det gamle og det nye. Færøerne inspirerer til eftertanke, bl.a. fordi I får den fremmede til at opleve sin egen manglende identitet.

Vi kan til gengæld inspirere med vores iagttagelsessevne og anderledes baggrund. Måske. Færøsk musikkultur har længe været præget af vekselvirkningen mellem inspiration udefra og den talentmasse, som det færøske folk selv opbyder. Gamle Kaspar Boman i William Heinesens *De fortabte spillere* var en sådan katalysator. Det var ham, der ud over at give lille Orfeus violinundervisning havde

fået sat gang i de fortabtes strygekvartet, i et sangkor mm. i den gamle by, romanen foregår i, og som er *Havn* (Tórshavn).

Dette temanummer rummer adskillige beretninger om tilsvarende inspiration fra udefrakommende musikere – inden for klassisk musik såvel som i jazz, rock etc. Spillemandene hos Heinesen lider en krank skæbne. Vore dages færøske musikanter er ingenlunde fortabte. *Opblomstring, vækst* er de ord, der går klart igennem i artikler og interviews.

Også for musikkens vedkommende er disse år en brydningstid. Da vi planlagde temaet, tænkte vi især på de store linjer, brydningerne mellem den gamle og den ny kultur. Mødet med en lang række færøske musikere, komponister, musikpædagoger gjorde det klart, at der i høj grad er tale om brydninger i den daglige virkelighed, kontante problemer her og nu.

At komme *udefra*, sådan som vi i Modspil har gjort det, gør på een gang opgaven at ville skildre forholdene nemmere – og vanskeligere. Nemmere fordi man ikke selv er involveret, men kan spille narrens, den »uvidendes« rolle og tillade sig at spørge om alt. Vanskeligere fordi det færøske samfund er så småt som det er, og der derfor kan sættes navn og adresse på alle problemer.

Det gør man så ikke(!) men har i stedet en fint udviklet »kode« for, hvad man siger og ikke siger om hinanden. I danske institutioner, fx radio, TV eller i uddannelsessystemet er bureaukrati som regel noget fjernt; det er tilsløret, hvem der står for hvad. Institutionerne bliver selvkørende, på trods af at de opretholdes af mennesker med personlige sym- og antipatier, med forkærlighed for visse ideer og interesser frem for andre. Og de forskellige dele af det danske musikliv fungerer ret adskilt.

Det færøske samfund er gennemsigtigt, institutionerne ligeså. Og de samme personer går igen i mange musikalske sammenhænge – underviser fx i aften- og musikskole, leder måske én og er også lærer i folke-

skolen, gymnasiet eller seminariet, spiller samtidig i bands og/eller i symfoniorkesteret, er producer i radioen og aktiv i foreningsarbejde, dirigerer selv et kor eller orkester osv. osv.

En del af de aktive musikere m.m.m. – for mange er multikunstnere – ytrer sig på de følgende sider. I en tid med nye initiativer og med brydninger i forhold til en gammel kulturform vil der være en bevægelse henimod større mangfoldighed.

Det gælder også musiklivet. Der er mange flere om at tegne det, end tilfældet har været tidligere. Det betyder også, at »nøglefigurer« måske ikke længere fungerer som sådanne, men er een blandt mange – fordi mange flere bliver kompetente og har noget på hjerte. Som de kan komme ud med, fordi mulighederne vokser, herunder mulighederne for at dygtiggøre sig.

Dermed melder sig spørgsmålet om professionalisering. Der opstår behov for at kunne fordybe sig, sådan som det kun lader sig gøre, hvis (i dette tilfælde) musikken bliver en levevej. En nation med kun 45.000 indbyggere har brug for at finde sine egne løsningsmodeller. De er til gengæld påkrævne – hvor det indtil videre alene har været de færøske kulturarbejders omkvæd at pege på behovet for en *kulturpolitik*.

Hør da, hvad de har at sige! Modspils særudgivelse er, det udvidede sideantal til trods, ikke en udtømmende beskrivelse af musiklivet på Færøerne. Snarere et kalejdoskopisk billede – som vil kunne vendes og drejes, hvorved nye perspektiver kan dukke op.

HTJ

Vi skylder alle jer, der har bidraget til kalejdoskopet – med artikler, interviews, praktisk hjælp og med at stille sig velvilligt til rådighed før, under og efter vores ophold på Færøerne i august 87 – en hjertelig tak for hjælpen!

Arne Kjær og Hanne Tofte Jespersen